

TANTÁRGYI TEMATIKA
BTMAN405SKS Nyomdai alapismeretek ea.

Tantárgy neve: Nyomdai alapismeretek	Tantárgy Neptun kódja(i): BTMAN405SKS (E Neptun kód(ok) a nappali képzésre vonatkozik/vonatkoznak. A levelező képzés Neptun kódjaiban a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)
	Tantárgyfelelős intézet: ME BTK Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet
	Tantárgyelem: K (K: kötelező, KV: kötelezően választható, SZV: szabadon választható)
Tárgyfelelős (név, beosztás): Kecskeméti Gábor egyetemi tanár	
Közreműködő oktató(k): Kecskeméti Gábor egyetemi tanár	
Tantárgyi egység: Nyomdai alapismeretek ea.	
Tantárgyi egység Neptun kódja: BTMAN405SKS (E Neptun kód a nappali képzésre vonatkozik. A levelező képzés Neptun kódjában a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)	
Javasolt félév: 2T (A szak keresztféléves meghirdetésben nem indul, így páratlan számú félév tárgyait csak ősszel, páros számúkat csak tavasszal lehet felvenni.)	Előfeltétel: nincs (E Neptun kód(ok) a nappali képzésre vonatkozik/vonatkoznak. A levelező képzés Neptun kódjaiban a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)
Óraszám/hét: 2 (A nappali képzés heti óraszámja 14 héten át. A levelező képzések féléves óraszámja a következő: heti 1 nappali tagozatos óra esetén a levelező tagozat féléves óraszámja 5, heti 2 nappali tagozatos óra esetén a levelező tagozat féléves óraszámja 10 stb.)	Számonkérés módja (a/gy/k/b): kollokvium (A teljesítés követelményeit lásd alább a <i>Félévközi számonkérés módja és értékelése</i> pontnál.)
Kreditpont: 2	Tagozat: nappali (A tantárgy és a tantárgyi egység adatai és követelményei azonosak a levelező tagozaton is, egyedül a Neptun kód különbözik.)
<p>Tantárgyi egység feladata és célja (röviden összefoglalva): A nyomdával kapcsolatot tartó kiadói szakember voltaképpen a műszaki szerkesztő, de az alapfogalmakkal és az alapvető folyamatokkal (már a kézirat elfogadásától kezdve) mindenkinek tisztában kell lennie. A kurzus során a hallgatók megismerhetik a nyomdai előkészítés fázisait a hagyományos és a digitális technikai környezetben, és áttekintést nyerhetnek azokról a további folyamatokról, amelyeket a műszaki szerkesztő tart ellenőrzése alatt. A kurzus során lehetőséget teremtünk arra, hogy a hallgatók gyakorlatban, a helyszínen találkozhassanak ezekkel a folyamatokkal, benyomást szerezhessenek a nyomdai munka hangulatáról, ritmusáról is.</p> <p>Fejlesztendő kompetenciák: <i>tudás:</i> A szerkesztői munka gyakorlata, a szerkesztő szerepe a kiadványok előállításában; a folyóirat- és könyvkiadás terminológiájának, konvencióinak megismerése, átfogó ismeretek a kiadványszerkesztés történetéről, kulturális háttéréről és jelenlegi gyakorlatáról. <i>képesség:</i> A szerkesztői munkához szükséges nyelvi, műveltségi, tipográfiai és kommunikációs kompetenciák megszerzése, amelyek – eltérő mértékben – valamennyi kiadói és szerkesztőségi munkakör betöltéséhez szükségesek. <i>attitűd:</i> Kreatív együttműködés a sajtó- és könyvesszakma valamennyi szereplőjével a kompetenciák kölcsönös ismerete és tiszteletben tartása alapján. <i>autonómia és felelősség:</i> A legkülönbözőbb kiadványok önálló, kreatív megalkotásának képessége a kiadói, nyomdai, terjesztői szakma képviselőivel, valamint a szerzőkkel együttműködve. A textológiai fegyelem fenntartása és a kinyilvánított szerzői szándék maradéktalan tisztelete.</p>	
Tantárgyi egység tematikus leírása 14 heti bontásban:	

1. Tipográfiai alapfogalmak
2. Szöveggép, szövegtükör
3. A betű, betűtípusok, betűfajták, betűfokozatok
4. Papírtípusok
5. Papírméreték, könyvformátumok
6. A nyomdai ív, összehordás, kollacionálás
7. Kötésfajták
8. Kézi szedés, hagyományos tördelés
9. Fényszedés, levilágítás
10. Hagományos nyomtatási eljárások (magas- és mélynyomás)
11. A PDF nyomdai feldolgozása
12. Digitális nyomtatási eljárások (síknymás)
13. Színkeverési rendszerek
14. Összefoglalás

Félévközi számonkérés módja és értékelése (prezentáció, zárthelyi dolgozat, szemináriumi dolgozat beadása stb.):

A félévközi számonkérés módját és értékelését a félév kezdetekor a tantárgyi egység oktatója határozza meg.

Gyakorlati jegy/kollokvium teljesítésének módja és értékelése (félévközi teljesítmény aránya a beszámításnál, ponthatárok stb.): K

A kód jelentése:

A = a tantárgy aláírással zárul, amelyben kétfokozatú az értékelés (nem megfelelt, megfelelt). A hallgató legfeljebb az óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás nem szerezhető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támasztott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen.

K = a tantárgy kollokviummal zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). Az előadások óraszámának legalább 60%-án kötelező a hallgató részvétele, amit jelenléti ívre vezetett aláírásával igazol. Az ennél többet mulasztó hallgató nem kaphat aláírást és nem vizsgázhat. Az előadáshoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), legfeljebb akkora számban, mint a tantárgyi egység kreditpontszáma. Amennyiben az előadáshoz zárthelyi dolgozat(ok) társul(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetésekor a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a kollokviumon is legalább 50%-os felkészültséget kell igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze.

SZ = a tantárgy gyakorlati jeggyel zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). A hallgató legfeljebb a szemináriumi óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás és a gyakorlati jegy nem szerezhető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támasztott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen. A szemináriumhoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetésekor a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a beadott szemináriumi dolgozatában is legalább 50%-os felkészültséget kell igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze.

KSZ = a tantárgy kollokviummal és gyakorlati jeggyel záruló tantárgyi egysége(ke)t egyaránt tartalmaz. Az előbbiekre a K, az utóbbiakra az SZ kódnak megfelelő értékelés vonatkozik.

Kötelező irodalom a tantárgyi egység egészéhez vagy 14 heti tematikus leírásának megfelelő beosztásban:

GYURGYÁK János, *Szerzők és szerkesztők kézikönyve*, Bp., Osiris Kiadó, 2005² (Osiris Kézikönyvek).

BORSA Gedeon, *Gyakorlati tudnivalók a régi nyomtatványokról (1983) = Bevezetés a régi magyar irodalom filológiájába*, szerk. HARGITTAY Emil, Bp., Universitas Könyvkiadó, 1996, 7–19.

Text Editing, Print and the Digital World, eds. Marilyn DEEGAN, Kathryn SUTHERLAND, Farnham, UK–Burlington, VT, Ashgate, 2009 (Digital Research in the Arts and Humanities).

Ajánlott irodalom a tantárgyi egység egészéhez vagy 14 heti tematikus leírásának megfelelő beosztásban:

Nyomdászati lexikon, szerk. BIRÓ Miklós, Bp., 1936.

BORSA Gedeon, *Magyarországi nyomdászattörténet XV–XVII. század (1974) = Bevezetés a régi magyar irodalom filológiájába*, szerk. HARGITTAY Emil, Bp., Universitas Könyvkiadó, 1996, 20–27.

Elizabeth L. EISENSTEIN, *The Printing Press as an Agent of Change: Communications and Cultural Transformations in Early-Modern Europe*, Cambridge etc., Cambridge University Press, 1979.